

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. An hæretici iusto bello capti fiant servi capientium. Et resolutio huius dubii ex illo, an hodie inter Christianos ius captivitatis cesset? Et alia curioia enucleata invenies. Et an militibus sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

riori sensus est sufficiens causa belli. Et quidem triplici modo.

1. Primò: si subditi alicuius Regis aut Principis deficiant à fide Catholica, & alios tecum trahant in eandem hæresim; & sic disensionem faciant in Regno vel Prouincia, potest Rex aut Princeps Catholicus bello eos coëcere; si alius coëcendi modus non suppetit. Sic fecit Moyses, quando pars populi commisit idololatriam in adoratione vituli. Nam bello eos aggressus est, & interfecit triginta tria millia hominum.

3. Secundò: si Rex, vel subditi vnus Regni deficiant à fide Catholica, & conentur subditos vicini regni in eandem defectionem pertrahere: potest vicinior Rex bello se defendere, & iniuriam sibi illatam vindicare.

4. Sed magis absolutè loquitur Reginaldus tom. 2. lib. 21. cap. 8. num. 95. vbi docet iustam causam inferendi bellum esse hæresim: nam olim Deus Deuteronomij 13. filiis Israël præcepit. vt Ciuitatem, quæ in tale crimen incurrit, bello deleret; & ita vnuerfi ipsi filij Israël voluerunt bellum inferre filiis Ruben, & Gad, quòd existimassent ipsos recessisse à fide ex cap. 22. Iosue. Hanc etiam causam probant Patres relati 23. quæst. 4. cap. displicet, & multis sequentibus. Ratio verò est, quia Hæresis grauissima damna toti Republicæ adfert. In qua tamen re obseruandum est ordo iuris; nec enim potest hæreticis bellum inferri, nisi ab Ecclesia declarentur hæretici, ex cap. cum secundum leges, de hæreticis in 6. Post declarationem autem potest quicuis Princeps Catholicus suis subditis pro iurisdictione, quam in eos habet, inferre bellum, & bona ipsorum occupare.

RESOL. XIX.

An Hæretici iusto bello capti fiant serui capientium? Et resolutio huius dubij pendet ex illo, an hodie inter Christianos ius captiuitatis cesset?

- Et alia curiosa enucleata inuenies.
- Et an militibus sit concessum ab hostibus emptione, vel donatione accipere bona mobilia aliena?
- Et aliud pulchrum dubium in §. Sed in ordine, huius Resolutionis, explanatum inuenies.
- Et deducitur, quod non potest Hispanus Ecclesiasticos Gallos capere; nec Gallus Ecclesiasticos Hispanos, ac eorum bona abripere.
- Et quid est sentiendum in dicto casu de bonis Mercatorum Ianna à Gallis sublati, &c. Ex p. 11. tr. 3. & Misc. 3. Ref. 1.

§. 1. Resolutio huius dubij pendet ex alio, an hodie inter Christianos ius captiuitatis cesset. Et negatiuam sententiam docet Iuriconsultus Henricus Bocerus tractat. de bello, edit. 3. lib. 1. cap. 1 §. n. 5. vbi sic ait: Etiam liberi homines captiuitate in seruitutem capientium rediguntur, d. l. cum loco, §. 6. ff. de religiosis. l. adeo quidam, §. 7. in princ. ff. de acquir. rer. dom. §. penult. Iust. de iure personarum, & §. item ea, que ex hostibus. Inst. de ver. dinis. Idque iuri Diuino non solum contrarium non est, sed etiam omninò consentaneum, quippe quo vltus seruorum, & seruitutis permissus est, siue vetus, siue nouum Testamentum spectes, Exod. cap. 21. Leuit. 25. Deuteron. cap. 15. Ephes. cap. 6. Timoth. 1. cap. 6. Tit. c. 2. Coloss. cap. 3. & 4. Galat. cap. 5. Eoque iure in seruitutem rediguntur, qui deuictis hostibus capiuntur. Deuteron. cap. 21. Vnde mirari non satis possum, Doctores, qui tradunt, hodie inter christianos propter charitatem Christianam non esse tolerandam

seruitutem, & proinde, captos ex hostibus de consuetudine, capientium seruos non fieri, Bartol. in d. l. hostes, §. 4. in fin. ff. de capt. & post lim. reuer. Angelus in d. §. item ea num. 2. & 3. Inst. de ver. dinis. Sed obligari eos dumtaxat ad certam quodammodo speciem homagij, seu fidelitatis, secundum diuersos Gentis cuiusque mores, aut soluere ipsos capienti vtriusque quod tantionem, seu firmaniam vocant. Ita ille.

2. Sed mihi placet opinio affirmatiua, quam communiter tenent Doctores, vt amicissimus, & Sapientissimus Caramuel in Theol. mor. l. 2. num. 548. Tannerus tom. 3. disp. 2. quæst. 6. dub. 5. num. 68. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 12. num. 57. Villalobos in Sum. tomo 2. tract. 5. difficul. 13. num. 2. Trullench. in Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num. 11. Malderus in 2. 2. D. Thomæ, quæst. 40. art. 1. dub. 6. assen. 7. Lessius lib. 2. cap. 5. dub. 4. num. 12. Albericus Gentilis de iure belli lib. 2. cap. 15. Euerhardus vol. 2. conf. 15. num. 15. Ioannes Harprechtus in instir. iust. tom. 2. l. 2. tit. de rerum dinis. & acquis. §. item ea que ex hostibus 27. num. 10. & Angelus num. 2. & 3. Mynsingerus nu. 4. Schneiddey in num. 2. Gilkenius num. 6. quibus etiam adde eruditum Iuriconsultum Hispanum Baltazarem Ayalam de iure, & officiis bellicis lib. 1. cap. 5. num. 19. Alciatum in l. hostes, ff. de verb. signif. Boërium decisi. 178. Demauderium in praxi crimin. cap. 82. num. 7. & 8. Covarruias in cap. peccatum part. 4. de reg. iur. in 6. part. relecti. §. 11. num. 6. Quibus omnibus adde Beloldum in Synop. Polit. Doctrin. lib. 2. part. 2. cap. 12. num. 32. Georgium Bechtium tract. de Sen. & sal. condic. cap. 4. num. 88. Fabrum, Cypicium, Galeotam resp. Fiscal. 13. num. 147. nouissimè eruditissimum Nicolaum Veruleum in Politica lib. 4. tit. 10. cap. 12. Itaque hodie inter Christianos propter charitatem Christianam, & quos magis fratres inuicem, quàm seruos esse decet, ius captiuitatis, postliminij cessat: ac proinde etiam iustissimo bello capti de consuetudine generali, capientium serui non fiunt.

3. Verùm difficultas est, an hoc priuilegium extendatur ad Hæreticos? & negatiuè respondet Iacobus Granado in D. Thomam 2. 2. contr. 3. tract. 13. disp. 4. sect. 8. num. 72. vbi sic asserit: Dico secundo, licitum est in Bello iusto subicere seruituti innocentes, qui pertinent ad Rempubicam, aduersus quam geritur iustum bellum quia id pertinet ad supplicium, quodd iuste bellans sumere potest de hostibus; non enim solum punire potest in se ipsis, sed etiam in partibus, & bonis suis, quamuis in his culpa non fuerit: excipe tamen si bellum sit Christianorum cum Christianis, tunc enim non fiunt captiui (quod intellige de Christianis Catholicis, non de Hæreticis) licet detineri soleant, donec detur in præmium aliqua pecunia capientibus eos. Ita ille.

4. Sed, pace viri docti ego affirmatiuè sententiæ adhareo, quam tuetur Syllu. in 2. 2. D. Thomæ, q. 40. art. 1. quaritur, 3. concl. 4. Suar. de Charitat. disp. 13. sect. 7. num. 13. Trullench. in Decal. tom. 2. l. 5. c. 2. dub. 5. num. 10. Hurtadus vol. 2. disp. 169. sect. 11. §. 114. & Ioannes Vvigers in D. Thomam 2. 2. q. 40. art. 1. dub. 5. num. 67. vbi ita ait: Obseruandum est tamen inter Christianos, quasi iure Gentium esse receptum, vt capti bello non efficiantur mancipia, quamuis possint iuste detineri, vt puniantur, si nocentes sint, vel pretio, seu litro redimantur. Priuilegio autem hoc ex consuetudine fruuntur etiam Hæretici, quia saltem aliquo modo Christum, & libertatem per eum nobis datam profitentur: non sic verò fruuntur illi Apostatæ, qui recedunt omninò à professione Christiani nominis, sed ex consuetudine tales bello capti, aut superati, etiam in seruitutinem rediguntur. Ita

Sup. hoc lege doctrinã Ref. & §. not. præteritæ.

Ita ille : Cui adde Bañez in 2. 2. *quest. 40. artic. 1. dub. 1. 2. ad 1. argum. Caietani in Cur. Theol. tom. 2. tractat. 17. disput. 7. sect. 1. numer. 17. Ledesnam in Summa. tom. 2. tract. 3. cap. 13. conclus. 36. Non est igitur audiendus doctus Granado ; licet eius sententiam post hæc scripta inuenio docere etiam Agidium Trullench in Decal. tom. 2. l. 1. cap. 2. dub. 5. num. 10.*

Sup. hoc infra in Ref. 33 § vir. & in to 6. tr. 3. Ref. 156 § 2. Curium in fine & in tom. 8. tr. 7. Ref. 34 § Non deferat à vers. qui rectè.

5. Sed hic obiter quero, an militibus sit concessum ab hostibus estipione, vel donatione accipere bona mobilia aliena? Et affirmatiue respondet Emanuel Sà in *primis editionibus verb. bellum. num.*

4. Cuius sententiam mordicus tenet doctissimus Dicastillo de *iust. lib. 2. tract. 2. disput. 10. dub. 17. § 8. num. 427. ubi ita ait: Putant verò aliqui, hoc privilegium esse concessum tantum militibus hæc bona ab hostibus capientibus; non tamen si emptione, aut donatione accipiant, quia tunc putant debere prioribus dominis restituere. Verum mihi placet quòd docet Sà loco citato in *primis edition. standum scilicet in hac re consuetudini; solet enim esse consuetudo in locis maritimis, vt id fiat. Hæc Dicastillo.**

6. Sed pace tanti viri, opinio Emanuelis Sà, nunquam mihi placuit, & nominatim contra illum insurgit Caltrus Palauus tom. 1. tract. 6. punct. 4. num. 27. ita asserens: Aduerto, hoc privilegium esse concessum militibus hæc bona ab hostibus eripientibus, non tamen si emptione, aut donatione accipiant, quia tunc debent prioribus dominis restituere: esto contrarium placeat Emanueli Sà loco cit. edit. *Complut.* quod in Romana expunctum est. Hæc Palauus: cui adde Trullench in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num. 5. Balseum in Flor. Theol. v. bellum num. 19. Itaque assero, quòd si credatur, dominum non esse recuperaturum rem ab hostibus malè possessam, vt ferè semper contingit, poteris eam ab illis vili pretio emere, ea intentione, vt si dominus comparuerit, illi reddas, quia in hoc nullam illi irrogas iniuriam, sed potius vtiliter eius negotium geris: Quapropter, si ipse postea velit rem sibi reddi, redde tibi debet pretium pro illa datum, tam in foro conscientie, quam exteriori. Tum quia hostis non tenetur de euisione, tum quia nomine ipsius, & ex præsumpta eius voluntate pretium dedisti. Idem est dicendum de iis rebus cultui Diuino dicatis, quas Hæretici vsurpant à Catholicis, & vili pretio vendunt, poteris, inquam, illas emere, ex præsumpta dominorum voluntate: Credendum enim est, dominos Catholicos potius velle, vt vili pretio emanent, & cultui Diuino applicentur, quam quòd ab Hæreticis detineantur, & in vsus prophanos infamantur. Et hæc omnia tenent Molina disput. 118. Valquez Opusc. de restit. cap. 9. § 2. dub. 5. num. 28. Bonacina de restit. disput. 2. quest. vltim. section. 1. punct. 12. num. 14. Reginaldus tom. 2. lib. 21. cap. 8. sectio. 4. num. 117. Granado in 2. 2. controu. 3. tractat. 13. disputat. 4. section. 9. numero 81. Arriaga in curs. Theolog. tom. 5. disput. 58. sect. 4. num. 53. & alij, vbi infra. Verum in fauorem amicissimi Patris Dicastillo, non desinam hic adnotare, eius sententiam, & Emanuelis Sà, tamquam probabilem admittere Tannerum tom. 3. disput. 6. quest. 6. dub. 9. n. 77. in fine, & quidem Doctores circa præsentem materiam multum deserunt consuetudini Vide Hurtadum de Char. vol. 2. disput. 169. section. 12. § 127. in fine. At ego, vt dixi, contrarie sententiae Castri Palai, & aliorum adhareo.

Sup. hoc lege doctum Ref. & 88. no. seq.

7. Sed in ordine ad materiam, de qua dictum est in hac resolutione, dum hæc scribo accidit casus, Plures venerabiles Religiosi Hispani ex inelyta Societate Iesu, & inter illos celebris, & nunquam satis

laudatus Pater Petrus Pimintel veniebat ad Comitiam Generalia, Romæ celebranda, super duas naves Ianuentium, & Hamburgentium, quæ aggressæ, & post longum prælium à militibus Gallis captæ fuerunt, qui ad Tolonum cum præda reuerfi, per multos dies dictos Religiosos ibi detinuerunt, & omnia, quæ tecum adducebant ab illis abstulerunt, & vt pecuniam inuenirent, impudenter, ac parum modestæ eorum corpora exquisierunt. Non defuit aliquis Ecclesiasticus, qui aiseruit, hoc licitè à dictis militibus factum fuisse, quia ardet bellum inter Regem Galliarum, & Hispaniam; sed dicti Patres erant Hispani, ergo Ofsiola, & fugida consequentia! Dico igitur prædictos milites commisisse peccatum furti, & incidisse in Canonem, Si quis Suedenese diabolo, & ad restitutionem bonorum ablatorum teneri. Nam, licet bellum extet inter Galliam, & Hispaniam, non potest Hispanus Ecclesiasticus Gallos capere, ac eorum bona abripere; nec Gallus Ecclesiasticus Hispanos. Et ratio est clara; quia bona Ecclesiasticorum sunt bona innocentiæ, quæ ob deicti m alicuius occipari non possunt: tum quia sunt specialiter dedicata, & à iurisdictione seculari exempta, ac proinde non debent ob delictum aliorum grauari: tum quia Ecclesiastici partem constituunt distinctam à Republica ciuili. Ergo propter eius culpam puniri non debent. Sic ex communi sententia docet Valentia 2. 2. disputat. 3. questio. 16. punct. 3. versicula. hic autem, Suarez disputat. 13. de Charitat. section. 7. numer. 24. Cajoch disputat. 31. dub. 7. numer. 118. Bonacina disputat. 2. de restit. quest. vltim. section. 1. punct. 11. § 3. num. 18. Molina disputat. 121. conclus. 7. Filiucius tom. 2. tractat. 29. cap. 9. num. 187. Hurtadus de Mendoza vol. 2. disputat. 169. section. 12. § 127. Petrus Marehant in Tribun. Sacramen. tom. 3. tract. 6. tit. 2. quest. 3. concl. 3. Becanus, de Char. cap. 51. quest. 12. numer. 1. & quest. 12. numer. 6. Syluicus in 2. 2. D. Thoma quest. 40. art. 1. quæstio. 6. concl. 4. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 12. numer. 11. & 13. Caietanus in 2. 2. D. Thoma quest. 40. art. 1. Caietani in Cur. Theol. tom. 2. tract. 17. disp. 7. sect. 1. n. 18. Malderus in 2. 2. quest. 40. art. 1. dub. 6. n. 51. Caltrus Palauus tom. 1. tract. 6. disp. 5. punct. 4. n. 28. Villalobos in Summ. tom. 2. tr. 5. difficult. 11. num. 39. Ioannes Vvigers in 2. 2. D. Thoma. q. 40. art. 1. dub. 5. n. 59. Dicastillus de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 6. § 7. n. 402. Bassens verb. bellum, n. 11. & alij præter ipsos.

8. Sed audiamus Patrem Arriaga in Cur. Theol. tom. 5. disput. 48. section. 4. num. 50. sic asserentem: Aduertendum, ab ea regula excipi ordinatæ Ecclesiasticos omnes, quorum bona non possunt auferri compensationis gratia, quia illi nullo modo censentur pars Reipublicæ in ordine ad illud bellum; neque eorum bona faciunt vnum quid cum bonis Reipublicæ, sed sunt omnino exempta. Ita ille. Vnde Reuerend. Magister Sacri Palatii Pater Candidus tom. 1. disput. 17. art. 8. numer. 2. tanquam certum firmavit, bona Clericorum ex proposito in bello iusto iniuriæ non esse licitum, quia sunt exempta à Iure. Et tandem Theophilus Alarius in Cur. Confessione. lib. 7. verb. bellum, numer. 8. hæc ait: Cuiusmodi in prædam data, omnia bona possunt diripi; sed tunc cauere debent Duces, ne res Ecclesiasticarum personarum diripiatur; non enim sunt membra Reipublicæ, & populi inimici, alioquin tenentur ad restitutionem. Sic ille; qui citat Angelum, verb. bellum numer. 1. Itaque Ecclesiastici, Monachi, & Religiosi Hispani & Galli, quoad bellum inter eorum Reges, non habentur tanquam pars populi; sed tanquam alia pars separata, & exempta: ergo cum fundamentum

tum belli sit iniuria, & supradicti nullam iniuriam contulerint, ut suppono, necessario dicendum est, hostes siue Gallos, siue Hispanos, nec in Ecclesiasticorum personas, nec in bona posse aliquid detrimentum, aut grauiam inferre. Hinc ex Doctorebus Gallis obferuat Alexander Chaffaneus Parisius lib. 2. *Decretal. tit. 34.* quod in personis Ecclesiasticis pignorationes, & expropriationes, siue ut antiqui Graecorum locuti sunt, *αυτοπροληψιας* prohibet Gregorius X. *in cap. vn. de iniur. in 6.* Quod etiam ex Doctorebus Hispanis notauit Hurtadus de Mendoza, *vol. 2. disp. 269. sect. 12. §. 127.* vbi sic ait: Bona Ecclesiastica non possunt diripi à Victore: quia iure gentium in honorem Dei sunt immunia. Idem est de bonis personarum Ecclesiasticarum: si verò aliqua ex illis dedit bello causam iniuriam, aut auxilium, eius bona videntur obnoxia praedae; tum in penam dedit, tum in compensationem damni ab ipsa illati; simile enim comperio in *gloss. capit. & si pignorationes, de iniuriis in 6. vers. praegrantur*, vbi martha in Clericum, probatur esse interdicta, nisi ipse sit debitor. Ita Hurtadus.

9. Confirmantur superius dicta ex alia doctrina à me alibi allata ex pluribus Doctorebus, nempe, etiam Clerici, v. g. Hispani in conflictu belli actu pugnant contra Gallos, ante obtentam victoriam posse bonis expoliari, imò & occidi; sed post partam victoriam, minime: Et ideo apponam hic verba Patris de Ledema in *summa, tomo 2. tractat. 3. cap. 13. conclus. 58.* vbi sic ait: *No es licito matar los bienes de la Iglesia, o de los Clerigos Pruenase de el derecho, en el qual se determina que los tales bienes sean expropiados. Pero ha de advertir, que si los Clerigos actualmente estan peleando, los pueden matar, y despojar: porque entonces los Clerigos se han conuertido en enemigos. Pero alcanzada la victoria no es licito matar los Clerigos, ni despojarlos. Porque el Principe no es juez de los Clerigos; si no es quando estan actualmente peleando.* Ita ille. Cui adde Reuerendiss. Candidum *tom. 1. disquis. 17. art. 9. dub. 2.* Si igitur Clerici non subduntur quoad expoliationem bonorum Principi laico, nisi in ipso conflictu belli, quando actu pugnant, bene Deus quo pacto in casu nostro milites Galli poterunt capere, detinere, & expoliare dictos Religiosos, qui Româ ad Capitulum Generale pergebant & qui numquam contra Gallos actu pugnarunt?

10. Sed omnia superius dicta audiant praefati milites, contra quos iuehimur, etiam confirmata ab ipsismet Hareticis. Et idè Hugo Grotius de *Iure belli lib. 3. cap. 11. num. 10* sic ait. In hac classe ponendi sunt hi, qui Sacra curant; nam vt hi ab armis abstinent, mos ah antiquo fuit gentium omnium; atque idè vicissim vis in illos temperabatur. Sic Philistaei hostes Iudeorum non nocebant Collegio Prophetae, quod erat Gabz, vt videre est *1. Sam. 10. §. 10.* & sic ad alium locum, vbi simile erat Collegium, tanquam depositum ab omni armorum iniuria, cum Samuele, confugit David, *1. Sam. 19. 18.* Cretenenses, narrat Plutarchus, cum bellis intertinis colliderentur, omnino abstinuisse à Sacerdotibus. Notat Strabo, olim cum tota Graecia armis ferueret, Eleos, vt potè Ioui Sacros, & eorum hospites in alta pace vixisse. Sacerdotibus merito hac in parte aequantur, qui vitæ genus simile elegerunt, vt Monachi, quibus perinde ac Sacerdotibus parci volunt Canones, naturalem aequitatem sequuti. Hæc Grotius Sed quidquid ipse asserat cum omnibus Theologis, in nostro casu Sacerdotes, & Religiosi iniuste & iniuriose capiuntur, detinentur, & expoliantur. Et quidem si Iudex Laicus incidit in ex-

communicationem, si detineat Clericum post delictum commissum ultra 20. vel 24. horas vt ex pluribus firmat Farinacius de *inquis. quest. 8. numero 118.* & à fortiori concedit Caltrus Palaus *tom. 2. tract. 12. disputat. 1. punct. 6. numero 14.* Quid, quæso, dicendum erit de supradictis militibus, qui non per spatium 24. horarum, sed per multos dies tot viros Religiosos innocuos, & innocentes vinctos detinuerunt: Vnde in Censuram Canonis? *Si quis suadente Diabolo*, incidisse non est dubitandum; primò propter captionem, & detentionem dictorum Patrum iniustam, & violentam, secundò propter ignominiosam actionem, quam circa illos exercuerunt, contrectando immodeste eorum corpora, si forsitan pecuniam absconditam retinerent: Quæ quidem actiones, cum fuerint statui Clericali nimis iniuriosæ, nemo negabit Censuram dicti Canonis induxisse, per ea, quæ præter alios Doctores docet amicissimus Pater Garzias in *Summa Theolog. mor. tractat. 1. diffusit. 3. dub. punct. 2. numero 11. & 13.* vbi sic ait: *Se entiendo aqui por manos violentas qualquier accion iniuriosa, o contumeliosa, hecha contra persona Ecclesiastica, que consista en hecho, o en obra. De à qui es lo primero que incurre en esta censura, el que detiene, o encierra à alguna persona Ecclesiastica en carcel publica, o en lugar particular aora sea en su misma casa, o en agena, en esto, o en aquel aposento, como non pueda salir: esta decidido c. nuper iuncta Glossa, de sent. excom. y es comun sentir de los Doctores.* Ita ille. Et iam hæc omnia milites Gallos fecisse cum dictis Patribus Societatis aperte constat; ergo in Censuram Canonis incidisse non est dubitandum. Nec obstat dicere, quod postea dicti Patres dimissi fuerunt, & solus Pater Petrus Pimentellus detentus, tanquam filius Excellentissimi Comitiss de Beneuento. Nam respondeo, quod fuerunt dimissi post tot iniurias ipsis illatas, & bona ipsorum ablata. Ea detentio Patris Pimentel quo pacto potest iustificari? ergo character Sacerdotalis, & exemptio Ecclesiasticorum, quæ ex Iure Diuino eis competit, non habet idem priuilegium cum filiis Magnatum Hispaniæ, quod habet cum aliis? ergo verba Canonis, *si quis suadente*, non includunt Ecclesiasticos primæ, & eximie nobilitatis? Sunt nugæ nugarum quæ cogunt nos exclamare, o tempora o mores! optine itaque dixit Zoësius in *Decretales lib. tit. 34. numero 4.* & Balthasar de Ayala de *iure & officijs bellicis, lib. 1. cap. 5. numero 25.* non parentes Ecclesiasticis in bello, in Censuram Canonis incidere. Vide etiam Canisium in *lib. 2. Decret. tit. 24. num. 8.*

11. Sed quid dicendum de bonis mercatorum Ianuæ existeriam? idem quod dictum est de bonis Patrum Societatis? Contra enim iustitiam fuerunt ab ipsis ablata, ergo sub peccato mortali tenentur dicti milites restituere. Quod apertissime probatur. Nam bellum inter Gallos, & Hispanos non abstulit aliis nationibus commercium, cum ipsis de Iure Gentium sit concessum, & proueniens ex his, quæ docet Lorca in *2. 2. D. Thom. quest. 40. articul. 1. sect. 3. disput. 52. num. 7.* Trullench in *Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 3. numero 13.* & alij. Vnde poterant impunè Mercatores Ianuenses, & alij, & cum Gallis, & cum Hispanis Mercatoribus inire contractus, & in eorum Regno peruenire, discedere, seu habitare; Si tamen hoc ipsis interdictum à Gallis, vel Hispanis ex aliqua iusta causa non fuerit, quod non esse prohibitum manifestum est: ergo illicitè dictos milites Gallos bona dictorum mercatorum abstulisse apparet; quia non sunt hostes, nec partes

Reipub

Sup. hoc in
tom. 9. tr. 2.
Rel. 112. §.
vlt. ad medi-
um, à vers.
Tercio, &
in Rel. 113.
per totam, &
signanter, §.
à fin. 5. & in
Rel. 115 §. 2.
in fine, & ibi
in tr. 7. leg.
Rel. 64. à fin.
& pro ig-
nomiosa
actione con-
tenta in tex-
tibus §. in-
tom. 5. tr. 2.
ex Rel. 3. vi-
de §. Sed-
proiusus, &
leqq.

Reipublicæ Hispanæ, cum qua Gallus bellum gerit: fed sunt Ianuenses, quorum Respublica cum Rege Gallo amicitiam exercet.

* Sup. his personis in fra in Ref. 27. recitaner & cursum eius §. 1.

12. Confirmatur hæc veritas ex doctrina omnium Theologorum, asserentium quod quando capitur in bello iusto aliqua Civitas, pro hostibus habendi non sunt quoad bonorum directionem * peregrini mercatores, externi hospites, & quicumque non sunt partes Reipublicæ hostilis, quamvis in terra illius inveniuntur. Ita docet à Victoria *Relect. de Iure belli, num. 36.* & patet ex *cap. Innocentii, de treuga, & pace;* & ibi præter veteres, ex notericis Canonistis, Canisius, Venatorius, Honorius, Citionius, cum aliis Theologis *vbi supra citatis;* quibus adde Andream Duallium Doctorem Gallum, & Professore Regium in inclita, & celeberrima Academia Sorbonæ in 2. 2. *D. Thome, tract. de Charit. q. 16. art. 5.* ergo à fortiori necessario sequitur, in casu nostro non potuisse milites Gallos disipere bona mercatorum Ianuensium innocentium, & acti Ianuæ habitantium. Sed ego plus addo in fauorem mercatorum Ianuensium, & contra dictos milites Gallos, quod etiam si dictæ naues essent Hispanorum, & adducerent merces Hispanorum, & simul merces Ianuensium, si captæ fuissent à Gallis, non possent isti retinere merces Ianuensium, sed illæ ipsi essent restituendæ. Ita casum decimum inuenio in terminis terminantibus, vt dici solet, à Georgio Braudlâche Iuriscôulto Vvestaphalo in Decade Consultationum post Historiam Pacificationum Austro-Hispano-Gallicarum, *consult. 8. n. 28. fol. mibi 107.* vbi sic ait: Si naus Hispanica (flagrante bello inter Hispaniarum, Galliarum Reges) merces partim ad Hispanos, partim ad Germanos, aliove Gallos non hostes populos, pertinentibus, Oceanum pertransiret, & à Gallis militibus caperetur, merces istæ Germanorum, vel alterius tertii, non cederent Gallis militibus, sed vel Germanis, vel dicto tertio, ad quem pertinent, essent restituendæ. Ita ille. Quamto magis idem in casu nostro dicendum est, in quo naues captæ non Hispanorum, sed Ianuensium erant, & mercimonium tertij innocentis adducebant. Et idem hanc sententiam docet etiam in terminis Hugo Grotius, *de Iure belli, lib. 3. cap. 6. num. 5.* vbi sic asserit: Liqueat & hoc, vt res aliqua, nostra iure belli fiat, requiri vt hostium fuerit: nam quæ res apud hostes quidem sunt, puta in oppidis eorum, aut intra præsidia, sed quorum domini nec hostium sunt subditi, nec hostilis animi, eæ bello acquiri non possunt, vt inter cætera Æschinis dicto iam loco ostenditur, Amphipolim, quæ vrbis esset Atheniensium, Philippi bello in Amphipolitanos, ipsius Philippi non potuisse fieri: nam & ratio deficit, & ius hoc mutandi per vim dominij odiosius est, quam vt produci debeat. Quare quod dici solet, hostiles censeret res in hostium nauibus reperiæ, non ita accipi debet, quasi certa sit Iuris Gentium Lex, sed vt præsumptionem quandam indicet, quæ tamen validis in contrarium probationibus possit elidi. Atque ita in Hollandia nostra iam olim anno 1338, flagrante cum Asiaticis bello frequenti Senatu iudicatum, & ex iudicatio in legem transisse comperi. Hæc Grotius, cui adde nouissimè R. Z. *de Iure Fœdiali p. 2. sect. 8. §. 5.* cuius libellus impressus est Lugduni Batavorum anno 1651. apud Philippum de Croijs. Et ratio horum omnium est; quia vt docet Georgius *vbi supra* & Ayala *de Iure belli lib. 1. cap. 15. num. 15.* vt res aliqua, nostra fiat iure belli, requiritur, eam hostium fuisse; nam quæ res apud hostes quidem sunt, & in eorum nauibus, castris, ciuitatibus, & prædijs inueniuntur, quarum tanen domini hostes ef-

fecti non sunt, illæ per nos bello, & occupatione acquiri non possunt, sed tertio non hosti restitui debent.

13. Dicere autem, quod ex culpa Capitanei Inuentus deventum est ad prælium. Respondet, quidquid sit de hoc nihil officere pro casu nostro; nam eius culpa potuit quidem transferre nos in Gallos circa eius bona, non autem circa bona aliena innocentium, & transferre eorum dominum in alios. Et ratio naturalis dicit, innocuum non esse puniendum ex culpa nocentis. Pena enim debet tenere suos auctores, & delinquentes, vt patet ex l. *Sancimus, C. de penis l. crimen ff. de penis cap. iam itaque quasi. 4. cap. quæro. de Cons. dist. 4. cum aliis vulgatis iuribus.* Et hæc omnia superius dicta pro veritate scripsi.

RESOL. XX.

An sit licitum tradere Tyranno aliquam Virginitatem deservendam ad tuendam Rempublicam?
Et pro firmanda doctrina huius questionis alia in exemplum adducuntur, & inferunt, quod quædam Medicus, Chirurgus, vel alius expertus in hinc, vel alij periculo absque virginitate casu mitteri potest, si periculum est, tunc est peccatum mortale, & alia secum. Ex parte 1. tractatu 6. & Misc. 6. Resol. 51.

§. 1. **A**ffirmatiuè Respondet Ioannes Perizonius in *cur. Theol. disputat. 52. quest. 5. c. 1. clus. 4. num. 25.* vbi sic ait: Licet aliquando dicitur interficere innocentem. Hæc videtur esse contra communem sententiam.

2. Probat: quia posset contingere, quod mors ipsius, & ipsimet, & Reipublicæ esset valet necessaria: vt si Tyrannus potens vellet destruere Rempublicam aliquam, quæ resistere non posset nisi mitterent ad ipsum caput alicuius innocentis amputatum: in tali enim casu mors illius innocentis esset necessaria, vt conseruaretur Reipublica & filij ac parentes ipsiusmet innocentis: sed omnino videtur de iure naturali licitum Reipublicæ ipsum in eo casu interficere: & quantum vita hominis sit sub dominio Dei, tamen non ita, quin sicut posset Reipublica ordinare vt omnes faterentur, vt quæ exponeret se etiam manifesto periculo mortis pro salute Reipublicæ, sic etiam posset in casu præmissio interficere se ipsum. Hinc à fortiori patet, Rempublicam posse tradere innocentem Tyranno, ipsum interficere, cum aliis & ipsi mitterentur, & Rempublicam destrueret, aut redigeret in seruitutem. Quæ est sententia communior. Huc vique Pontius.

3. Sed aliquis posset dicere talem virginitatem exponi periculo proximo consentiendi in copulam, & delectationem, atque idè hoc esset exponere illum ad peccandum, & idè Valle de Moura *opusc. de Ensalme, sect. 2. cap. 17. num. 15.* dicit quod virgens necessitas non facit quod possit exponere se periculo consensus in violationem legis, à qua nulla necessitas excusat, v. g. consensus in fornicationem, vel in hæresim. Quia inquit non potest quis habere propositum efficax obstruendum legem, dubitans an hic, & nunc sit eam obstruendus quia voluntas efficax alienius finis excludit dubium retardans, vel impediens electionem medicam. Et hoc videtur docere Divus Thomas *quæst. 3. art. 9. ad 3. & in 3. distinct. 17. quæst. 3. artic. 3. quæst. 4.*